

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2026-40-121-131>

УДК 378.011.3-051:51:37.015.3

Бондаренко Денис Романович,

доктор філософії (PhD) з освітніх, педагогічних наук,
спеціаліст вищої категорії, учитель-методист,
учитель фізики та математики комунального закладу
«Харківський лицей №12 Харківської міської ради»,
Харків, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6602-5337>
mathhg2020@gmail.com

Золотухіна Світлана Трохимівна,

доктор педагогічних наук, професор
професор кафедри початкової і професійної освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди,
Харків, Україна.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3535-5974>

МОТИВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ПРОГНОСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ

Анотація. У статті здійснено теоретичне обґрунтування мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутнього вчителя математики в умовах сучасної професійної педагогічної освіти. Проаналізовано сучасні наукові підходи до проблеми формування професійної компетентності майбутнього вчителя математики та з'ясовано недостатній рівень дослідженості мотиваційного забезпечення розвитку прогностичної компетентності. Розкрито сутність прогностичної компетентності як інтегративної характеристики особистості майбутнього педагога, що поєднує мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти. Обґрунтовано доцільність використання системного, компетентнісного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого та мотиваційно-ціннісного підходів у процесі розвитку прогностичної компетентності майбутніх учителів математики. Встановлено, що ефективність розвитку прогностичної компетентності забезпечується поєднанням внутрішньої мотивації студентів, практичної професійної діяльності, педагогічного моделювання та рефлексивного аналізу результатів прогнозування. Визначено структуру мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності, яка включає ціннісно-цільовий, когнітивно-орієнтаційний, діялісно-практичний, рефлексивно-оцінний та мотиваційно-стимулюючий блоки. Доведено, що реалізація зазначеного механізму сприяє формуванню в майбутніх учителів математики здатності до педагогічного прогнозування,

професійної рефлексії, аналізу результатів навчальної діяльності та професійного саморозвитку. Обґрунтовано, що мотиваційний механізм має реалізовуватися як безперервний цикл взаємопов'язаних етапів: усвідомлення значущості прогнозування, створення стимулюючих педагогічних ситуацій, виконання прогностичних завдань, отримання професійного досвіду, рефлексія та посилення мотивації до професійного вдосконалення.

Ключові слова: прогностична компетентність; педагогічне прогнозування; мотиваційний механізм; професійна мотивація; професійна підготовка; компетентнісний підхід; педагогічна діяльність; майбутній учитель математики.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. В сучасних умовах реформування системи освіти актуальності набуває проблема професійної підготовки майбутнього вчителя математики, здатного не лише ефективно організовувати освітній процес, а й прогнозувати результати власної педагогічної діяльності, передбачати навчальні труднощі учнів та своєчасно коригувати їхню освітню траєкторію. У зв'язку з цим важливого значення набуває розвиток прогностичної компетентності як складової професійної компетентності педагога.

Сучасна педагогічна практика потребує вчителя, який володіє аналітичним мисленням, здатний моделювати педагогічні ситуації, оцінювати можливі наслідки прийнятих рішень і прогнозувати динаміку навчальних досягнень учнів. Особливо це стосується майбутніх учителів математики, професійна діяльність яких пов'язана з логічним аналізом, системністю мислення та необхідністю прийняття обґрунтованих педагогічних рішень. Водночас ефективність формування прогностичної компетентності значною мірою залежить від наявності дієвого мотиваційного механізму, що стимулює професійний саморозвиток, пізнавальну активність і прагнення до педагогічного прогнозування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх наукових публікацій свідчить про зростання уваги дослідників до проблеми професійної підготовки майбутніх учителів математики на засадах компетентнісного підходу. У сучасних наукових працях розглядаються питання формування професійної, методичної, психологічної, інклюзивної та мотиваційної компетентностей педагога, однак проблема розвитку саме прогностичної компетентності майбутнього вчителя математики залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, методична компетентність як складова професійної компетентності майбутнього вчителя математики досліджена в роботах В. Зацаринної [1]. Науковиця розкриває суть методичної компетентності та визначає її роль у структурі професійної підготовки майбутнього педагога, акцентує увагу на необхідності поєднання теоретичної та практичної складових професійної освіти вчителя математики. Проблему мотиваційної складової професійної підготовки майбутніх учителів математики, а

саме мотиваційно-ціннісний компонент готовності майбутніх учителів математики до інноваційної педагогічної діяльності досліджено у роботах В. Ачкан та Т. Годованюк [2]. Авторки підкреслюють важливість формування позитивної професійної мотивації, розвитку ціннісного ставлення до педагогічної діяльності та створення умов для професійного саморозвитку студентів педагогічних спеціальностей. Так, В. Таточенко та І. Гаран у своїх роботах [3] підкреслюють важливість підготовки майбутніх учителів математики до впровадження мотиваційного супроводу на різних етапах уроку математики, акцентують увагу на необхідності використання мотиваційних механізмів у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів, наголошують, що ефективний мотиваційний супровід сприяє розвитку професійної активності, педагогічної рефлексії та готовності до інноваційної діяльності. Окремі аспекти компетентнісної підготовки майбутнього вчителя математики висвітлено у працях О. Швай. У роботах Т. Зорочкиної, Ю. Галайко висвітлено питання формування методико-математичної компетентності майбутнього вчителя у процесі магістерської підготовки.

У зазначених дослідженнях обґрунтовується необхідність модернізації професійної підготовки майбутніх учителів математики відповідно до сучасних освітніх вимог, розвитку їхньої дослідницької активності, критичного мислення та здатності до професійного самовдосконалення.

Водночас у сучасній педагогічній науці простежується тенденція до дослідження аналітико-прогностичної компетентності педагога. Так, у дослідженнях А. Растригіної [6] з'ясовано питання формування аналітико-прогностичної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фахової підготовки, де повною мірою розкрито суть та зміст аналітико-прогностичної компетентності, її структурні компоненти та педагогічні умови, що є важливим для розуміння механізмів розвитку прогностичних умінь у системі професійної педагогічної освіти.

Науковий інтерес становлять також праці, присвячені педагогічним умовам формування професійних компетентностей майбутніх учителів математики. Зокрема, В. Войтовик [7] досліджено педагогічні умови формування математичних компетентностей майбутнього вчителя математики у процесі фахової підготовки, наголошено на важливості розвитку мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до професійної діяльності, активізації самостійної роботи та саморозвитку.

Отже, аналіз наукових джерел дає підстави стверджувати, що проблема формування професійної компетентності майбутнього вчителя математики достатньо широко представлена у сучасних дослідженнях. Водночас питання мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутнього вчителя математики не отримало цілісного наукового обґрунтування, що й зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягала у теоретичному обґрунтуванні мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутнього учителя математики.

Завдання дослідження: розробка структури мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутніх учителів математики закладів загальної середньої освіти; визначення ролі методологічних підходів у розвитку прогностичної компетентності, виявлення впливу їх на ефективність реалізації мотиваційного механізму.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Розробка та теоретичне обґрунтування мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутнього вчителя математики вимагає, на нашу думку, дослідження питання зазначеної компетентності з точки зору ситуативного, компетентнісного, особистісно-зорієнтованого, діяльнісного, мотиваційно-ціннісного підходів. Розглянемо кожен із зазначених підходів більш детально.

Системний підхід у педагогічних дослідженнях є основою розуміння педагогічного процесу як цілісної, структурованої та взаємопов'язаної системи компонентів. У межах цього підходу прогностична компетентність майбутнього вчителя математики розглядається як інтегративне утворення, що включає мотиваційний, когнітивний, операційний та рефлексивний компоненти, які перебувають у постійній взаємодії.

Системний підхід дозволяє розглядати професійно-педагогічну компетентність як систему взаємопов'язаних елементів і підкреслює необхідність їхньої інтеграції в процесі підготовки викладача (Т. Горохівська) [6], а професійну підготовку вчителя як багаторівневу систему методологічних орієнтирів (О. Молнар-Чатлош) [3].

Системний підхід забезпечує цілісність формування прогностичної компетентності, що надає можливість розглядати мотиваційний механізм як системоутворювальний компонент.

Компетентнісний підхід забезпечує формування здатності майбутнього вчителя діяти ефективно в професійних ситуаціях. Прогностична компетентність у цьому контексті визначається як здатність передбачати результати навчальної діяльності, моделювати педагогічні ситуації та приймати обґрунтовані рішення.

Згідно з В. Зацаринною, компетентність є інтегративною характеристикою особистості, що поєднує знання, уміння та ціннісні установки майбутнього педагога [1]. Т. Зорочкіна та Ю. Галайко наголошують на необхідності формування методико-математичної компетентності як основи професійної діяльності вчителя математики [5].

Компетентнісний підхід дозволяє визначити кінцевий результат, а саме сформовану здатність до педагогічного прогнозування.

Особистісно-орієнтований підхід передбачає врахування індивідуальних особливостей студента, його потреб, мотивів, цінностей і професійних інтересів. У контексті розвитку прогностичної компетентності важливим є створення умов для саморозвитку та самореалізації майбутнього вчителя.

Науковці, зокрема О. Швай, підкреслюють, що ефективне формування професійної компетентності можливе лише за умови активізації особистісного потенціалу студента та розвитку його внутрішньої мотивації до педагогічної діяльності [4], наголошують на значенні особистісно-орієнтованого підходу як базового для формування професійної зрілості [5].

Отже, цей підхід забезпечує розвиток внутрішніх мотивів до педагогічного прогнозування.

Діяльнісний підхід базується на положенні, що формування компетентності відбувається лише в активній діяльності. Прогностична компетентність, як відомо, формується в процесі виконання практичних завдань: моделювання уроків, аналіз педагогічних ситуацій, розв'язання методичних задач. Зазначена компетентність формується включенням студентів у діяльність, пов'язану з мотиваційним супроводом освітнього процесу (В. Таточенко та І. Гаран) [3], яка відтворює реальні професійні умови (Т. Горохівська) [6].

Діяльнісний підхід дозволяє організовувати освітній процес підготовки майбутнього вчителя математики спираючись на практичну спрямованість формування прогностичної компетентності.

Мотивація, як ключовий чинник розвитку професійної компетентності, має базуватися на **мотиваційно-ціннісному** підході, який передбачає формування у студентів усвідомленої потреби у професійному самовдосконаленні та розвитку здатності до педагогічного прогнозування.

Мотиваційно-ціннісний компонент розглядається як системоутворювальним елементом професійної компетентності фахівця (В. Ягупов) [7], підкреслюється особливе його значення формуванні у готовності майбутніх учителів математики до інноваційної діяльності (В. Ачкан, Т. Годованюк) [2].

Мотиваційно-ціннісний підхід забезпечує внутрішню активність майбутнього вчителя, що є основою функціонування мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності.

Окреслені вище підходи дозволяють нам визначити, що мотиваційний механізм розвитку прогностичної компетентності можна розглядати як цілісну систему внутрішніх і зовнішніх стимулів, педагогічних умов, освітніх завдань і рефлексивних практик, що забезпечують формування в майбутнього вчителя здатності:

- передбачати результати освітнього процесу;
- моделювати педагогічні ситуації;
- обирати оптимальні математико-методичні рішення;
- оцінювати й коригувати освітні траєкторії учнів.

Ураховуючи наведені вище здатності, можемо визначити структуру та суть мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутнього вчителя математики закладу загальної середньої освіти рис 1.

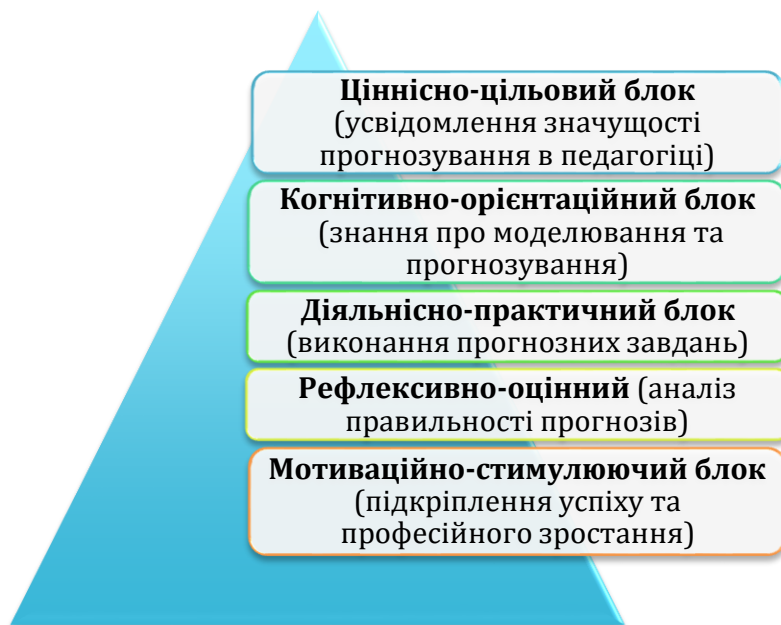

Рис. 1. Структура мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутнього вчителя математики

Мотиваційний механізм розвитку прогностичної компетентності майбутнього вчителя математики має розглядатися як цілісна педагогічна система, де всі компоненти взаємопов'язані. В процесі реалізації визначеного нами мотиваційного механізму варто дотримуватися ключових аспектів (узгодження цілей підготовки вчителя; інтеграція математичних, методичних і педагогічних дисциплін; безперервність розвитку прогнозування), що забезпечить формування у студентів розуміння процесу педагогічного прогнозування як невід'ємної частини педагогічної професійної діяльності, а не як окремої навички. Зазначене підтверджує доцільність застосування системного підходу у реалізації визначеного нами мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутнього учителя математики.

Реалізація мотиваційного механізму формування прогностичної компетентності майбутнього вчителя математики звичайно має базуватися на ідеях компетентнісної освіти та враховувати наступні ключові аспекти: орієнтація на результат (компетентність, а не знання), формування прогностичних умінь як складника професійної компетентності, оцінювання через реальні педагогічні ситуації. Врахування компетентнісного підходу надає можливість умотивованості студентів через усвідомлення практичної цінності прогностичної компетентності для майбутньої професії.

Підготовка майбутнього вчителя математики має спиратися на ідеї діяльності як основи розвитку особистості. Діяльнісний підхід – невід'ємна складова мотивації студентів як до професійної діяльності взагалі, так і до розвитку прогностичної компетентності зокрема. Забезпечення стійкої мотивації студентів математичних спеціальностей педагогічних університетів до розвитку прогностичної компетентності має враховувати ключові аспекти, такі як: розв'язання прикладних

завдань, проектування уроків математики, аналіз типових помилок учнів, передбачення шляхів виникнення та пропозиції їх усунення.

З точки зору особистісно-зорієнтованого підходу мотиваційний механізм розвитку прогностичної компетентності майбутніх учителів математики має ґрунтуватися на ідеях розвитку суб'єктності особистості студента. Врахування індивідуальних стилів мислення, розвиток саморегуляції та самопізнання, індивідуальні траєкторії розвитку прогностичних умінь сприяє формуванню внутрішньої мотивації через особистісну значущість навчання.

Вважаємо, що постановка чітких, досяжних цілей прогнозування, система поетапних успіхів, позитивне підкріплення результатів сприятиме розвитку прогностичної компетентності в умовах реалізації мотиваційно-ціннісного підходу та забезпечить зростання навчальної мотивації через досягнення проміжних результатів.

Реалізація мотиваційного механізму у зазначених підходах має працювати як цикл: **мотивація** (посилення внутрішньої готовності до розвитку) → **ціль** (усвідомлення значущості прогнозування) → **стимул** (навчальні задачі, проблемні ситуації) → **дія** (виконання прогностичних завдань) → **результат** (отримання педагогічного досвіду) → **рефлексія** (оцінка точності прогнозу).

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Отже, у результаті проведеного дослідження обґрунтовано суть мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутнього вчителя математики як цілісної педагогічної системи, що забезпечує формування здатності до педагогічного прогнозування, аналізу освітніх ситуацій, моделювання результатів навчальної діяльності та прийняття обґрунтованих професійних рішень. Встановлено, що розвиток прогностичної компетентності є важливою складовою професійної підготовки сучасного вчителя математики в умовах реформування освіти, оскільки саме прогнозування дозволяє педагогу ефективно організовувати освітній процес, передбачати труднощі навчання учнів і своєчасно коригувати освітню діяльність.

Доведено, що ефективність розвитку прогностичної компетентності значною мірою залежить від сформованості стійкої професійної мотивації студентів педагогічних спеціальностей. Саме мотиваційний механізм виступає системоутворювальним чинником, який забезпечує внутрішню активність майбутнього вчителя, його готовність до професійного саморозвитку, педагогічної рефлексії та вдосконалення власної професійної діяльності. Визначено, що мотиваційний механізм поєднує внутрішні мотиви, ціннісні орієнтації, педагогічні стимули, практичну діяльність та рефлексивні процеси, які у своїй сукупності сприяють розвитку прогностичних умінь. Нами було визначено методологічні підходи, що становлять основу реалізації мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутнього вчителя математики.

З'ясовано, що системний підхід забезпечує цілісність і взаємозв'язок усіх компонентів професійної підготовки; компетентнісний підхід орієнтує освітній процес на формування здатності діяти в реальних професійних ситуаціях; діяльнісний підхід сприяє розвитку прогностичних умінь через практичну діяльність; особистісно-орієнтований підхід забезпечує врахування індивідуальних особливостей, потреб і професійних інтересів студентів; мотиваційно-ціннісний підхід формує внутрішню потребу в професійному самовдосконаленні, розвитку педагогічного прогнозування. Крім того, він забезпечує не лише формування окремих прогностичних умінь, а й розвиток готовності майбутнього вчителя до професійної діяльності в умовах постійних змін сучасного освітнього середовища.

Встановлено, що реалізація мотиваційного механізму має здійснюватися через поетапний цикл: усвідомлення значущості прогнозування, створення стимулюючих педагогічних ситуацій, виконання прогностичних завдань, отримання практичного досвіду, рефлексивний аналіз результатів та посилення внутрішньої мотивації до подальшого професійного розвитку.

Перспективи подальших наукових досліджень убачаємо у розробці педагогічних умов і технологій практичної реалізації мотиваційного механізму розвитку прогностичної компетентності майбутніх учителів математики, а також у визначенні критеріїв, показників та рівнів сформованості зазначеної компетентності в системі професійної педагогічної освіти.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Зацаринна, В., 2013. Методична компетентність як складова професійної компетентності майбутнього вчителя математики. *Педагогічні науки*, 1 (64). Доступно: ps.journal.kspu.edu.ua.

2. Ачкан, В., Годованюк, Т., 2018. Мотиваційно-ціннісний компонент готовності майбутніх учителів математики до інноваційної педагогічної діяльності. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 1, 7-17. Доступно: https://library.udpu.edu.ua/library_files/zbirnuk_nayk_praz/2018/1/1.pdf.

3. Таточенко, В., Гаран, І., 2025. Підготовка майбутніх учителів математики до впровадження мотиваційного супроводу на різних етапах уроку математики. *Педагогічні науки*, 112, 70-86. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-112-10>.

4. Швай, О., 2023 Деякі аспекти формування методичної компетентності майбутніх учителів математики. *Освіта. Інноватика. Практика*, 11(8), 91-96. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i8-014>.

5. Зорочкіна, Т., Галайко, Ю., 2023. Формування методико-математичної компетентності майбутнього вчителя у процесі магістерської підготовки. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки»*, 4, 22-29. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-4-22-29>.

6. Растригіна, А., 2025. Формування аналітико-прогностичної компетенстності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фахової підготовки. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 220, 86-94. Кропивницький: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка. Доступно: <<https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/issue/view/43/122>>.

7. Войтовик В. Педагогічні умови формування математичних компетентностей майбутнього вчителя математики у процесі фахової підготовки. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 51, 192-195. Доступно: <<https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5404>>.

MOTIVATIONAL MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT OF PROGNOSTIC COMPETENCE OF A FUTURE MATHEMATICS TEACHER

Denys Bondarenko,

Doctor of Philosophy (PhD) in Educational and Pedagogical Sciences,
Specialist of the Highest Category, Teacher-Methodologist,
Teacher of Physics and Mathematics at the Municipal Institution «Kharkiv Lyceum №12 of
the Kharkiv City Council»,
Kharkiv, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6602-5337>
mathhg2020@gmail.com

Svitlana Zolotukhina,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Primary and Professional Education,
H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University,
Kharkiv, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3535-5974>

Abstract. The article provides a theoretical substantiation of the motivational mechanism for the development of prognostic competence of a future mathematics teacher within the conditions of modern professional pedagogical education. Contemporary scientific approaches to the problem of forming the professional competence of a future mathematics teacher are analyzed, and the insufficient level of research on the motivational support for the development of prognostic competence is identified. The essence of prognostic competence is revealed as an integrative characteristic of the future teacher's personality that combines motivational, cognitive, activity-based, and reflective components. The expediency of applying systemic, competence-based, activity-based, personality-oriented, and motivational-value approaches in the process of developing prognostic competence of future mathematics teachers is substantiated.

In addition, the structure of the motivational mechanism for the development of prognostic competence is defined, including value-target, cognitive-orientational, activity-practical, reflective-evaluative, and motivational-stimulating blocks. It is proved that the implementation of this mechanism contributes to the formation of future mathematics teachers' ability for pedagogical forecasting, professional reflection, analysis of learning outcomes, and professional self-development. It has been established that the effectiveness of prognostic competence development is ensured through the combination of students' internal motivation, practical professional activity, pedagogical modeling, and reflective analysis of forecasting results.

It is substantiated that the motivational mechanism should be implemented as a continuous cycle of interrelated stages: awareness of the importance of forecasting, creation of stimulating pedagogical situations, performance of forecasting tasks, acquisition of professional experience, reflection, and enhancement of motivation for professional improvement.

Keywords: prognostic competence; future mathematics teacher; motivational mechanism; professional training; pedagogical forecasting; competence-based approach; professional motivation; pedagogical activity.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Zatsarynna, V., 2013. Metodychna kompetentnist yak skladova profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia matematyky [Methodological Competence as a Component of the Professional Competence of a Future Mathematics Teacher]. *Pedahohichni nauky*, 1 (64). Dostupno: <ps.journal.kspu.edu.ua>.
2. Achkan, V., & Hodovaniuk, T., 2018. Motyvatsiino-tsinnisnyi komponent hotovnosti maibutnikh uchyteliv matematyky do innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti [Motivational and Value Component of Future Mathematics Teachers' Readiness for Innovative Pedagogical Activity]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, 1, 7-17. Dostupno: <https://library.udpu.edu.ua/library_files/zbirnyk_nayk_praz/2018/1/1.pdf>.
3. Tatochenko, V., & Haran, I., 2025. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv matematyky do vprovadzhennia motyvatsiinoho suprovodu na riznykh etapakh uroku matematyky [Training Future Mathematics Teachers for the Implementation of Motivational Support at Different Stages of a Mathematics Lesson]. *Pedahohichni nauky*, 112, 70-86. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-112-10>.
4. Shvai, O., 2023. Deiaki aspekty formuvannia metodychnoi kompetentnosti maibutnikh vchyteliv matematyky [Some Aspects of the Formation of Methodological Competence of Future Mathematics Teachers]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*, 11(8), 91-96. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i8-014>.
5. Zorochkina, T., & Halaiko, Yu., 2023. Formuvannia metodyko-matematychnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia u protsesi mahisterskoi pidhotovky [Formation of Methodological and Mathematical Competence of a Future Teacher in the Process of Master's

Training]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriya: «Pedahohichni nauky»*, 4, 22–29. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-4-22-29>.

6. Rastryhina, A., 2025. Formuvannya analityko-prohnostychnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva u protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of Analytical and Prognostic Competence of a Future Music Teacher in the Process of Professional Training]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*, 220, 86-94. Kropyvnytskyi: Tsentralnoukrainskyi derzhavnyi universytet imeni Volodymyra Vynnychenka. Dostupno: <<https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/issue/view/43/122>>.

7. Voitovyk V. Pedahohichni umovy formuvannya matematychnykh kompetentnosti maibutnoho vchytelia matematyky u protsesi fakhovoi pidhotovky [Pedagogical Conditions for the Formation of Mathematical Competencies of a Future Mathematics Teacher in the Process of Professional Training]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*, 51, 192-195. Dostupno: <<https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5404>>.

Дата першого подання статті до публікації: 23.02.2026

Дата прийняття статті до публікації після рецензування: 24.03.2026

Дата публікації: 29.05.2026

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2026-40-131-141>

УДК: 75.01

Бренюк Алла Григорівна,

кандидат мистецтвознавства, старший викладач

кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва

та реставрації творів мистецтва,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4725-3024>

brenyuk@kpnu.edu.ua

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТВОРІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА ДЛЯ СТУДЕНТІВ ХУДОЖНІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. У статті розглянуто методичні засади аналізу творів декоративно-прикладного мистецтва в контексті фахової підготовки студентів художніх спеціальностей. Актуальність дослідження зумовлена потребою формування у майбутніх фахівців уміння усвідомлено сприймати, інтерпретувати та оцінювати художні твори, розкриваючи взаємозв'язок змісту, форми, матеріалу і технології виконання. Зазначено, що декоративно-прикладне мистецтво поєднує утилітарну та естетичну функції, через що його аналіз потребує інтеграції мистецтвознавчих, технологічних і педагогічних підходів.

Методика мистецтвознавчого аналізу творів декоративно-прикладного мистецтва передбачає поетапне дослідження твору: визначення функціонального призначення, матеріалу і техніки виготовлення; виявлення композиційних закономірностей, принципів орнаменту, колірних і фактурних рішень; осмислення